



Uttalelse fra Naturvernforbundet i Troms til sjømatindustriutvalgets innstilling

Naturvernforbundet i Troms viser til NOU 2014:16 Sjømatindustrien - utredning av sjømatindustriens rammevilkår, og sender med dette våre merknader.

Naturvernforbundet i Troms er av den oppfatning at svært mange av forslagene til utvalget er forslag som utelukkende er basert på bedriftsøkonomiske hensyn, og at konsekvensene av deres egne forslag ikke er grundig utredet, noe som gjør at konsekvensene for kystsamfunnene ikke er vurdert, ei heller belyst. Dette er også noe fiskeridirektoratet sine merknader til NOUen i stor grad slutter opp om. Der skriver de:

« Det er en svakhet at konsekvenser av disse til dels omfattende forslagene ikke er gjort til gjenstand for en mer grundig analyse og vurdering, også sett opp mot andre fiskeri- og distriktpolitiske mål».

Oppsummering av våre innspill

- Leverings-, bearbeidings-, og aktivitetsplikten må bestå
- Individuelle, omsettbare kvoter kan ikke tillates
- Flåtegruppa under 11 meter må ikke bli en del av struktureringen
- En klimavennlig fiskeflåte må fremmes

Leverings-, bearbeidings-, og aktivitetsplikten må bestå

«Utvalgets flertall foreslår at deltakerlovens § 6 justeres slik at det åpnes for at sjømatindustribedrifter kan inneha tillatelse til fartøy og kvoter. Utvalget legger til grunn at det stilles krav om reell økonomisk forbindelse til norske kystsamfunn. (...) Utvalgets flertall foreslår at leverings-, bearbeidings- og aktivitetsplikten oppheves.» NOU 2014:16

Naturvernforbundet i Troms vil på det sterkeste advare mot å fjerne aktivitetskravet i deltakerloven. Dersom regjeringen fjerner aktivitetskravet i § 6 i deltakerloven øker det sjansene for at norske fiskerettigheter ender på utenlandske hender. Dersom aktivitetsplikten fjernes, og det åpnes for større eierskap i fiskeflåten, vil det være en nærmest irreversibel handling, og utvalget vier nærmest ingen tid til å få frem, på en troverdig måte, hvilke konsekvenser dette kan ha. I dette spørsmålet håper vi statsråden vil lytte til sitt fagdirektorat, som advarer mot å fjerne aktivitetsplikten. Vi vil også minne departementet om at eiendomsretten til fiskekvotene ikke er privat, men tilhører fellesskapet. Å skulle endre dette vil være et av de største overgrepene mot kystbefolkningen i nyere tid.

Naturvernforbundet i Troms frykter at ved å svekke regelverket som slår fast at norske fiskeriressurser skal eies av aktive fiskere svekker forhandlingsposisjonen til Norge i EØS dramatisk. Her vil vi også vise til professor Peter Ørebech, professor i fiskerirett ved Universitetet i Tromsø uttalte til Vesterålen Online 23.04.2015¹:

«Fiskeriministeren henviser til en juridisk betenkning av professor Finn Arnesen ved Universitetet i Oslo, der hun på bakgrunn av denne betenkning avviser at rettigheter vil kunne forsvinne ut av landet. Jeg vil advare mot denne overoptimistiske tolkningen

¹ <http://www.vol.no/nyheter/andoy/article10882085.ece>

av EØS. Gang på gang har norsk overmot i henhold til hva som lå utenfor EØS vist seg å være feil»

Leverings-, og bearbeidingsplikten er ment som en motytelse for at enkelte industribedrifter har fått unntak fra deltakerloven for å eie trålkonsesjoner. Pliktsystemet skal slik bidra til sysselsetting og aktivitet i kystsamfunnene. Dersom disse industribedriftene ikke overholder pliktsystemet, faller også grunnlaget for trålkonsesjonene bort. Dersom pliktsystemet fjernes, bør således kvotene refordes til kystflåten. Dette for å sikre aktivitet på kysten. Naturvernforbundet i Troms frykter at dersom leveringsplikten blir opphevet vil det føre til båter kan bli solgt fra Nord-Norge til Sør-Norge, og det vil ikke lengre være den nordnorske befolkninga som har eierskap over ressursene i nord. Dette er en bekymring som fiskeridirektoratet i stor grad også deler.

I dag går 50 % av torsken havfiskeflåten fanger til Kina for videreforedling, dersom leveringsplikten fjernes er det liten tvil om at dette tallet vil endre seg dramatisk, og det vil være lite som er igjen til kystsamfunnene.

Individuelle, omsettbare kvoter kan ikke tillates

«Utvalgets flertall foreslår å oppheve kvotetaket i strukturvoteordningene og at det gis adgang til spesialisering av kvoteporteføljen. Det foreslås videre en adgang til friere fartøyutforming. Utvalget legger til grunn at fiskeflåten gjennom omsetning av kvoter uten kvotetak per fartøy og fritt valg av fartøy- og fangstteknologier skal innovere og finne de mest lønnsomme og verdiskapende løsningene»
NOU 2014:16.

Naturvernforbundet i Troms er svært skeptisk til utvalgets argumentasjon for friere kvoteomsetning, også i form av individuelt omsettbare kvoter. I dag er ikke strukturkvotene evigvarende, men har en tidsavgrensning på 25 år. Dette, sammen med at kvotene er knyttet til fartøyene, samt at båter med hjemmelslengde under 11 meter ikke er en del av struktureringa er med på å sette grenser for de omsettelige kvotene. Dette gjør at vi i dag fortsatt har levende kystsamfunn langs norskekysten.

Vi ser i dag at fiskeflåten har opparbeidet seg en stor gjeld, som følge av dagens strukturering, og at de flåtegruppen med minst gjeld er de med en hjemmelslengde under 11 meter. At utvalget derfor peker på enda mer strukturering og omsettelige kvoter, mener vi vil ha konsekvenser som ikke er forenelig med et levende kystsamfunn.

Flåtegruppa under 11 meter må ikke bli en del av struktureringen

I dag er det flåtegruppen under 11 meter som i stor grad er inngangen til mange unge fiskere i etableringsfasen. Det faktum at denne fartøysgruppen ikke er strukturert gjør at de kan etablere seg til en langt lavere pris enn de kunne om flåtegruppen var en del av kvotemarkedet. Det er også verd å stille spørsmål om hvordan beskatningen av arter vil endres dersom den minste flåtegruppa også blir strukturert. Kystflåtens bruk av passive egenskaper gir en skånsom og spesialisert beskatning av fiskebestandene, mens et fiske med større båter vil kunne gi langt mer fangst av småfisk, som kan ha store konsekvenser for bestandsutviklingen i Norge. Det er heller ingen tvil om at kystflåten er effektiv. I sesongen kan en sjark under 11 m bringe på land like mange kilo torsk på en dag, som et middels norsk sauebruk bringer til slakteriet av kjøtt på et helt år

Naturvernforbundet i Troms vil også gjøre departementet oppmerksom på at det ved Universitetet i Tromsø skal rulleres ut et forskningsprogram som skal studere hvordan


kommersielt, marint småskalafiske i Norge, Island og Færøyene har tilpasset seg framveksten av de ulike forvaltningsregimene i disse landene, samt gi svar på hva som kan være mulige utviklingsstrategier for småskalafisket på Færøyene, i Norge og Island. Vi forventer at departementet ikke gjør noen endringer i flåtestrukturen og struktureringen av fiskeflåten før disse resultatene foreligger.

En klimavennlig fiskeflåte må fremmes

I NOUen er det et eget kapittel som drøfter fremtidige rammebetingelser. Naturvernforbundet i Troms finner det svært betimelig at utvalget ikke har vurdert klima som en av disse. Den norske fiskeflåtens klimagassutslipp har økt jevnt de siste tjue årene og står i dag for om lag 2,5% av de norske utslippene. I 2012 fjernet regjeringen fritaket fra CO2-avgiften, som fiskeriene hadde hatt til da. Dette vitner om at også fiskeriene vil bli stilt overfor krav om lavere klimagassutslipp. Med regjeringens mål om å redusere klimagassutslippene innen 2030 med 40 prosent sammenlignet med 1990-nivå, er det en selvfølge at også fiskerinæringa er nødt til å se på hvordan de kan redusere utslippene fra næringen. I dag er det svært store forskjeller innad i fiskeflåten, og kystflåten sitt drivstofforbruk per landet tonn torsk er i dag betydelig lavere enn trålerflåtens forbruk.

For at Norge skal kunne nå sine klimamål er det selvsagt at utslippene må reduseres i alle sektorer. Derfor er det svært beklagelig å se at utvalget ikke har sett på hvordan krav om lavere utslipp per landet tonn torsk vil kunne spille inn på flåten, samt hvilke av dagens flåtegrupper som i dag leverer den mest klimavennlige fangsten. Det er ingen tvil om at det er kystflåten. Vi ser en økende trend globalt som krever mer miljø- og klimavennlig mat, dersom ikke også norske fiskerier tilpasser seg denne virkeligheten kan vi ende opp med å være bakpå, og tape verdifulle markeder i fremtiden. Særlig dersom regjeringen legger opp til en så omfattende liberalisering av dagens lovverk.

På vegne av Naturvernforbundet i Troms



Silje Lundberg, leder